

Lucia Hudecová – Jaroslav Králíček

UZNÁVÁNÍ A VÝKON CIZÍCH ROZHODNUTÍ V EVROPSKÉM JUSTIČNÍM PROSTORU ANEB CO PŘINÁŠÍ NOVÉ NAŘÍZENÍ BRUSEL I BIS

Abstrakt: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech má od 10. ledna 2015 nahradit stávající Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, které je v praxi známé pod zkratkou nařízení Brusel I. Nařízení Brusel I kromě pravidel pro určování pravomocného orgánu upravuje též proces uznávání a výkonu cizích rozhodnutí. Ačkoliv nařízení Brusel I představuje jeden z nejvýznamnějších právních nástrojů Evropské unie v oblasti justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech, a tedy i v oblasti uznávání a výkonu cizích rozhodnutí, má oproti němu nové nařízení ve větší míře umožňovat jednodušší, méně nákladný a více automatizovaný systém pohybu (nejen) soudních rozhodnutí. Takto stanoveného cíle má být dosaženo zejména zrušením kontroverzního prohlášení vykonatelnosti (tzv. *exequatur*). Tento článek analyzuje proces uznání a výkonu rozhodnutí v novém nařízení, pro tyto účely označovaného jako nařízení Brusel I bis, a poukazuje na nejdůležitější změny oproti procesu uznání a výkonu rozhodnutí ve stávajícím nařízení Brusel I. Důraz je přitom kladen na ověření předpokladu Evropské komise, dle kterého nové nařízení Brusel I bis oproti stávajícímu nařízení Brusel I v budoucnu umožní jednodušší, méně nákladný a více automatizovaný systém pohybu (nejen) soudních rozhodnutí.

Klíčová slova: nové nařízení Brusel I, revize, Brusel I bis, uznání, vykonatelnost, *exequatur*, výkon

ÚVOD

V Úředním věstníku Evropské unie bylo dne 20. prosince 2012¹ zveřejněno Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen nařízení Brusel I bis),² které je vyústěním téměř čtyřletého³ plánovaného úsilí na změnu Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen nařízení Brusel I). Nařízení Brusel I přitom představovalo (a dosud stále představuje)⁴ jeden z nejvýznamnějších právních nástrojů Evropské unie v oblasti justiční spolupráce v občan-

¹ Úřední věstník Evropské unie řady L číslo 351 ze dne 20. prosince 2012, [online]. [2013-01-29] Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:FULL:CS:PDF>>, s. 1–32.

² Jelikož toto nařízení nahrazuje původní Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, které je známé jako nařízení Brusel I, byl zvolen pro nové nařízení, stejně jako u nařízení „sesterských“, vžitý krátký název původního nařízení Brusel I s dodatkem „bis“. Toto označení je tak synonymem k názvu „nové nařízení Brusel I“. S ohledem na „novost“ nařízení Brusel I bis budeme na místech, kde se bude hovořit i o stávajícím nařízení Brusel I, tyto dvě rozlišovat rovněž přívlastky „nový“, respektive „stávající“.

³ Jako limitní datum zde bereme v úvahu datum vydání Zelené knihy, tj. datum 21. dubna 2009 – viz Zelená kniha o revizi nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, 21. 4. 2009.[KOM(2009) 175 v konečném znění].

⁴ K časové působnosti viz dále v textu.

ských a obchodních věcech a lze důvodně předpokládat, že tomu tak bude i v případě jeho nástupce.

Jedním z nejvýznamnějších cílů nového nařízení Brusel I bis je dle Evropské komise umožnit jednodušší, méně nákladný a více automatizovaný systém pohybu (nejen) soudních rozhodnutí.⁵ Takto stanoveného cíle má být dosaženo zejména zrušením kontroverzního prohlášení vykonatelnosti (tzv. *exequatur*⁶), které představuje jednu z hlavních změn v novém nařízení Brusel I bis. Právě *exequatur* je v současném nařízení Brusel I považován za jednu z nejvýraznějších překážek⁷ větší volnosti pohybu těchto rozhodnutí.⁸

Za účelem kritického zhodnocení nového nařízení Brusel I bis se v tomto článku primárně zaměříme na analýzu a komparaci procesu uznání a výkonu rozhodnutí v novém nařízení Brusel I bis, a to zejména za účelem poukázání na nejdůležitější změny oproti procesu uznání a výkonu rozhodnutí ve stávajícím nařízení Brusel I. Důraz bude kladen na ověření výše uvedeného předpokladu Evropské komise, dle kterého zrušení prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*) umožní jednodušší, méně nákladný a více automatizovaný systém pohybu (nejen) soudních rozhodnutí.⁹ Přitom se v některých detailech nevyhneme, kvůli ilustraci problému, i přihlédnutí k návrhu Evropské komise nového nařízení Brusel I,¹⁰ ze kterého nakonec (a naštěstí) zůstalo jen pramálo.¹¹

S ohledem na výše uvedené otázky je systematika tohoto článku přizpůsobena aplikaci nového nařízení Brusel I bis na jednotlivé případy jeho použití při „uplatnění“ rozhodnutí vydaného v jednom členském státě¹² na území členského státu jiného. Následující, druhá část tohoto článku tak bude sloužit k vymezení působnosti nového nařízení Brusel I bis. Stejnými částmi tohoto článku budou však jeho třetí, čtvrtá a pátá část, přičemž první z nich shrne jednotlivé v úvahu přicházející procesy a představí možnosti nakládání s cizím rozhodnutím dle nového nařízení Brusel I bis. Čtvrtá část se pak bude

⁵ Zároveň ale měl být dle Evropské komise kladen důraz na zachování práva žalovaného na spravedlivý proces, na obranu a právní ochranu, a to ve smyslu čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie. *De facto* tak vlastně má jít o nové „porovnání“ a „vyvážení“ těchto dvou protichůdných zájmů.

⁶ K pojmu *exequatur* viz GRINTEN, Paulien van der. *Abolishing Exequatur in the European Union: An Alternative*. In: P. Grinten – T. Heukels. *Crossing Borders: Essays in European and Private International Law, Nationality Law and Islamic Law in Honour of Frans van der Velden*. Deventer, 2006, s. 72.

⁷ K jinému pohledu na zrušení vykonatelnosti (*exequatur*) viz např. CUNIBERTI, Gilles. *The First Stage of the Abolition of the Exequatur in the European Union*. *Columbia Journal of European Law* [online]. 2007–2008, roč. 14, č. 1 [2013-03-04], s. 371–376. Dostupné z HeinOnline: <<http://heinonline.org>>.

⁸ Viz Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, 14. 12. 2010. [KOM(2010) 748], s. 7.

⁹ Jak bylo vyzdvihováno jako hlavní důvod změny i na řadě tiskových konferencí – viz např. „*The guidelines proposed by the presidency respond to an appeal of the Stockholm Programme to make the free circulation of the court decisions in civil and commercial matters easier, faster and cheaper to the citizens*.“ Citováno z: BACKGROUND, Justice and Home Affairs Council, Brussels, 13 and 14 December, [online]. [2013-01-31], dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/126785.pdf>, s. 11.

¹⁰ Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, 14. 12. 2010. [KOM(2010) 748].

¹¹ K procesu uznání a výkonu rozhodnutí v původním návrhu nového nařízení Brusel I viz např. STANIVUKOVIČ, Maja. *Recasting of the Brussels I Regulation and its Impact upon Third Countries*. In: *Particular Serbia. Zbornik Radova* [online]. 2011, roč. 45, č. 2 [cit. 2013-03-06], s. 91–110. Dostupné z HeinOnline: <<http://heinonline.org>>.

¹² Členským státem se na tomto i dalších místech tohoto článku samozřejmě rozumí členský stát Evropské unie. Ve vztahu k samotné aplikaci nařízení je nicméně pojem „členský stát“ užší, jak bude poukázáno dále.

zabývat uznáním rozhodnutí a pátá jeho výkonem. V rámci části o uznání rozhodnutí se přitom bude nutné věnovat i otázce „toliko dovolání se rozhodnutí“, tj. případům, kdy se nežadá o uznání rozhodnutí, ani o jeho výkon, ale má se k takovému rozhodnutí pouze přihlídnout.¹³

1. PŮSOBNOST NAŘÍZENÍ BRUSEL I BIS

Působnost nařízení Brusel I bis představuje primární otázku, kterou pro účely dosažení cíle tohoto článku není možné opomenout. Lze ji rozčlenit na působnost věcnou, územní, osobní a časovou. V této souvislosti, s ohledem na skutečnost, že předmětem článku je proces uznávání a výkonu „rozhodnutí“, je rovněž zapotřebí vyjasnit si též obsah tohoto pojmu.

1.1 Věcná, územní, osobní a časová působnost nařízení Brusel I bis

Věcná působnost nového nařízení Brusel I bis je obsažena v jeho článku prvním. Stejně jako u stávajícího nařízení Brusel I¹⁴ je oblast věcné působnosti vymezena v obecné rovině tak, že se vztahuje na věci občanské a obchodní¹⁵ bez ohledu na druh soudu, přičemž se výslovně nevztahuje na věci daňové, celní a správní. Na rozdíl od stávajícího nařízení Brusel I se nové nařízení Brusel I bis výslovně nevztahuje též na odpovědnost státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci (tzv. *acta iure imperii*).¹⁶ V druhém odstavci prvního článku nařízení Brusel I bis je pak obsažen krátký výčet případů, na které se toto nařízení nevztahuje ani v případě, že by se o věci občanské a obchodní jednalo.

¹³ V tomto článku se z důvodu jeho rozsahu nebude možné věnovat všem otázkám uznání a výkonu rozhodnutí v novém nařízení Brusel I bis, a ani to není jeho cílem. Vzhledem k tomu nebudou rozebírána související témata, jako například specifika uznání a výkonu soudního smíru a vztahy nového nařízení Brusel I bis k jiným relevantním právním předpisům Evropské unie, zejména k nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, k nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu a k nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí řízení o drobných nárocích.

¹⁴ K působnosti stávajícího nařízení Brusel I viz např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. *Právní fórum*. 2005, roč. 2, č. 3, s. 81–85. K přehledu odpovídající judikatury viz např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda – KNAPOVÁ, Jana – MYŠÁKOVÁ, Petra. Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti evropské justičního prostoru ve věcech civilních, část I. *Právní fórum*. 2007, roč. 4, č. 2, s. 61–72.

¹⁵ S cílem zabezpečit uniformní aplikaci nařízení je potřeba tento pojem vykládat jednotně a nezávisle na jednotlivých právních rádech, a to v souladu s judikaturou SDEU ve věci 29/76, *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol* ze dne 14. 10. 1976. Z novější judikatury viz například rozsudek ze dne 28. dubna 2009, *Meletis Apostolides proti David Charles Orams a Linda Elizabeth Orams*, C-420/07, zejména jeho body 42–46 a tam citovaná judikatura. Není přitom důležité, zda danou věc považuje za občanskoprávní nebo obchodněprávní právo státu vydání rozhodnutí nebo státu, kde se o uznání či výkon žádá. Blíže viz VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 19.

¹⁶ Tj. jednání odlišné od tzv. *acta iure gestionis*. Jedná se však pouze o výslovné začlenění judikaturou dovozovaného faktu, a to již od rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. října 1976, *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol*, věc 19–76, respektive též například rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. dubna 1993, *Volker Sonntag proti Hansi Waidmannovi, Elisabeth Waidmann a Stefanu Waidmannovi*, věc C-172/91, až po například Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. února 2007, *Eirini Lechouritou a další proti Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias*, věc C-292/05.

Územní působnost nařízení Brusel I bis je v obecné rovině dána formou nařízení. Nařízení se tak použije ve všech státech Evropské unie, včetně Spojeného království a Irsku, neboť tyto země vyjádřily své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení ve smyslu článku 3 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irsku s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie. Nařízení však není závazné ani použitelné pro Dánsko,¹⁷ a to s ohledem na články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie.

Osobní působnost vyplývá zejména z článku 6 nového nařízení Brusel I bis, dle kterého se nařízení použije zásadně pouze v případech, že má žalovaný bydliště¹⁸ v některém členském státě.¹⁹ Bez ohledu na bydliště stran se dále použije i tehdy, pokud se jedná o otázku výlučné pravomoci ve smyslu článku 24 nařízení Brusel I bis, o otázku prorogační smlouvy ve smyslu jeho článku 25,²⁰ nebo jedná-li se o spotřebitelský vztah ve smyslu článku 18 odst. 1, respektive o pracovní vztah ve smyslu článku 21 odst. 2 nařízení Brusel I bis.²¹ Dva posledně uváděné případy přitom nemají ve stávajícím nařízení Brusel I obdobu.

Časová působnost je zakotvena v článku 66 odst. 1 nového nařízení Brusel I bis. Dle tohoto ustanovení se nařízení použije na řízení zahájená, na veřejné listiny formálně vyhotovené nebo registrované a na soudní smíry schválené či uzavřené ke dni 10. ledna 2015 nebo po něm. Z pohledu procesu uznávání a výkonu rozhodnutí je přitom podstatný druhý odstavec tohoto ustanovení, dle kterého se stávající nařízení Brusel I použije na rozhodnutí vydaná v řízeních zahájených (sic!) přede dnem 10. ledna 2015.

Nařízení Brusel I bis se dále nepoužije v případech existence speciálního nástroje Evropské unie ve smyslu jeho článku 67, respektive úmluvy či dohody ve smyslu jeho článků 71, 72²² a 73.

1.2 Pojem „rozhodnutí“

Definice pojmu „rozhodnutí“ je v novém nařízení Brusel I bis oproti jeho předchůdci z doktrinárního pohledu systematicky lépe zahrnuta již v jeho článku druhém pod písmenem a).²³ Obsahově se však od stávající definice neliší a rozhodnutím se tak rozumí každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na to, je-li označeno jako rozsudek, usnesení, příkaz či nařízení výkonu rozhodnutí, jakož i rozhodnutí o nákladech řízení vydané soudním úředníkem. Z povahy věci (i vzhledem k systematickému začlenění) se rozhodnutím nerozumí soudní smír. Tím je v souvislosti s procesem

¹⁷ V důsledku uzavřených dohod se nicméně použije i ve vztahu k Dánskému království.

¹⁸ Pojem „bydliště“ je definován v článku 62 a 63 nařízení Brusel I bis a je modifikován v člancích 11 odst. 2, 17 odst. 2 a 20 odst. 2 nařízení Brusel I bis.

¹⁹ O navrhovaných změnách k osobní působnosti blíže DRLIČKOVÁ, Klára – Tereza KYSELOVSKÁ. Osobní působnost nařízení Brusel I ve světle probíhající revize. In: E. Žatecká – L. Kováčová – J. Horecký – V. Vomáčka. *COFOLA 2011: The Conference Proceedings*. 2011. Brno, 2011, s. 526–550.

²⁰ Otázkou je nutnost domicilu v případě tzv. „tiché prorogace“ ve smyslu článku 26 nařízení Brusel I bis.

²¹ Možnost nedodržení podmínky bydliště žalovaného v některém členském státě komentuje i bod 14 odůvodnění nařízení Brusel I bis.

²² V tomto případě je však použito ustanovení nového nařízení Brusel I bis o uznávání a výkonu rozhodnutí „možné“.

²³ Na rozdíl od stávajícího nařízení Brusel I, ve kterém se definice nachází až v jeho článku 32.

uznání a výkonu rozhodnutí vymezena i územní působnost nařízení Brusel I bis, když se použije právě pouze na rozhodnutí vydaná v některém členském státě. Rozhodující je tedy pouze původ rozhodnutí. Stejně jako ve stávajícím nařízení Brusel I tak není v novém nařízení Brusel I bis pro tuto fázi rozhodující bydliště, sídlo, ani státní příslušnost účastníků řízení.²⁴

Na rozdíl od stávajícího nařízení Brusel I je definice pojmu „rozhodnutí“ výslovně doplněna ustanovením, dle kterého se pro účely kapitoly nařízení Brusel I bis o uznání a výkonu rozhodnutí „rozhodnutím“ výslovně rozumí též předběžná nebo zajišťovací opatření nařízená soudem, pokud tento soud byl příslušný rozhodovat ve věci samé dle nařízení Brusel I bis.²⁵ To však neplatí, pokud by se i v takovém případě mělo jednat o předběžné nebo zajišťovací opatření, které bylo nařízeno, aniž by byl žalovaný předvolán k soudu, ledaže bylo rozhodnutí obsahující předmětné opatření před jeho výkonem žalovanému doručeno.²⁶

2. NÁHLED DO PROCESU UZNÁNÍ A VÝKONU ROZHODNUTÍ

Vydání rozhodnutí soudem je jedním z projevů státní svrchovanosti.²⁷ Právní účinky soudního rozhodnutí jsou však obecně omezeny jen na území státu jeho vydání. Aby mohly být rozhodnutí v jiném státě přiznány ty samé právní účinky jako ve státě jeho vydání, musí být toto rozhodnutí v takovém jiném státě nejprve uznáno. Nové nařízení Brusel I bis, obdobně jako nařízení stávající, upravuje tyto procesy nakládání s cizím rozhodnutím ve své kapitole třetí.

Pro lepší teoretické uchopení následující analýzy považujeme za vhodné poukázat na tomto místě na jednotlivá v úvahu přicházející řízení ve věci uznání a výkonu rozhodnutí v novém nařízení Brusel I bis. Tato řízení je z hlediska doktríny nutné dělit dle toho, zda mohou být iniciována ze strany oprávněného, tj. osoby dožadující se výkonu cizího rozhodnutí v některém členském státě, nebo ze strany povinného, tj. osoby, která se výkonu takového cizího rozhodnutí brání.²⁸

2.1 Řízení iniciovaná oprávněným

Má-li oprávněný k dispozici rozhodnutí vydané v některém členském státě, může se ve státě, ve kterém hodlá toto rozhodnutí uplatnit, v první řadě domáhat vydání rozhodnutí, že nejsou dány důvody k odepření jeho uznání.²⁹ Takové rozhodnutí přitom není závazné pouze pro daný případ a *inter partes*. Z praktického hlediska pak může představovat rovněž tlak na povinného k dobrovolnému splnění jeho povinností, a to bez

²⁴ Stejně požadavky byly zakotveny již v Bruselské úmluvě. Viz TICHÝ, Luboš. Základy uznání cizích soudních rozhodnutí v českém a evropském právu. *IURIDICA*. č. 1–2/1995. Praha: Univerzita Karlova, 1996, s. 114.

²⁵ Srovnej k tomu rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. října 2004, *Mærsk Olie & Gas A/S proti Firma M. de Haan en W. de Boer*, věc C-39/02, zejména body 43–52.

²⁶ Což má svůj odraz v povinnosti osoby navrhuující výkon takového rozhodnutí v uvedených případech doložit též doklad o doručení rozhodnutí – viz dále.

²⁷ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 410.

²⁸ Dále tedy budou používány i pojmy oprávněný a povinný, s výhradou jisté nepřesnosti takového označení.

²⁹ Respektive že rozhodnutí má být uznáno (v terminologii stávajícího nařízení Brusel I).

nutnosti vynaložení dodatečných nákladů na výkon rozhodnutí. Dále též představuje právní jistotu pro oprávněného pro případ, že se rozhodne své rozhodnutí v budoucnu nechat vykonat. Proti vydanému rozhodnutí však může každá ze stran podat opravný prostředek, a proti rozhodnutí o takovém opravném prostředku případně další opravný prostředek.³⁰

Nerozhodne-li se oprávněný požádat o vydání rozhodnutí, že nejsou dány důvody k odepření jeho uznání, může požádat soud či jiný orgán přímo o výkon takového rozhodnutí. Řízení o výkonu rozhodnutí se přitom zásadně bude řídit právem členského státu, na jehož území se o výkon rozhodnutí žádá. Povinný má však možnost podle nařízení Brusel I bis podat návrh na odepření výkonu rozhodnutí. Proti vydanému rozhodnutí o odepření výkonu rozhodnutí však může stejně jako v předešlém případě každá ze stran podat opravný prostředek, a proti rozhodnutí o takovém opravném prostředku případně další opravný prostředek.

Poslední variantu pro oprávněného představuje možnost takzvané se „toliko dovolávat cizího rozhodnutí“, tj. případ, kdy oprávněný nežádá o výslovné uznání rozhodnutí, ani o jeho výkon, ale pouze se dožaduje, aby k takovému rozhodnutí bylo přihlédnuto.

2.2 Řízení iniciovaná povinným

Povinný může *a priori* iniciovat řízení za účelem vydání rozhodnutí, že uznání má být odepřeno. Takové rozhodnutí přitom není závazné pouze pro daný případ a *inter partes*. Rovněž může mít za následek, mimo jiné, i například přerušeni řízení, ve kterém se oprávněný „toliko dovolává cizího rozhodnutí“. Řízení o odepření uznání může povinný zahájit ještě předtím, než oprávněný požádá o výslovné uznání či výkon rozhodnutí v daném státě. Vydání takového rozhodnutí tak může představovat, na rozdíl od řízení o výslovném uznání,³¹ právní jistotu pro povinného. Proti vydanému rozhodnutí o odepření uznání rozhodnutí může, stejně jako ve výše uvedených případech, každá ze stran podat opravný prostředek, a proti rozhodnutí o takovém opravném prostředku případně další opravný prostředek.

Pokud již oprávněný požádal o výkon rozhodnutí, může povinný, jak již bylo nastíněno výše, navrhnout odepření výkonu rozhodnutí. Nic mu však z pohledu právní teorie zřejmě nebrání i v takovém případě iniciovat řízení za účelem vydání rozhodnutí, že uznání má být výslovně odepřeno.

Poslední možnost pro povinného představuje prosté napadení rozhodnutí, o jehož uznání či výkon oprávněný žádá, ve státě jeho původu, a to řádnými nebo mimořádnými opravnými prostředky. Případný dopad zahájení takových řízení se však v jednotlivých případech liší, jak bude podrobněji uvedeno dále v textu tohoto článku.

3. UZNÁNÍ ROZHODNUTÍ

Z hlediska právní teorie se prostřednictvím uznání přiznávají rozhodnutí vydanému v jiném státě tytéž právní účinky, jako rozhodnutí vydanému v zemi, ve které se o výkon

³⁰ Viz dále.

³¹ Viz výše.

cizího rozhodnutí žádá (tedy například v tuzemsku). Uznání rozhodnutí je přitom podmínkou k tomu, aby mohlo být rozhodnutí vydané v jiném státě v tuzemsku vykonáno.

V bodě 26 odůvodnění nového nařízení Brusel I bis je proklamováno, že rozhodnutí vydané v některém členském státě by mělo být uznáno ve všech členských státech, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení, a to s ohledem na vzájemnou důvěru při výkonu spravedlnosti v Evropské unii a za účelem dosažení cíle volného pohybu soudních rozhodnutí. Rozhodnutí vydané v některém členském státě by tak mělo být považováno za rozhodnutí vydané ve všech ostatních členských státech, a to zejména v důsledku zrušení požadavku na prohlášení vykonatelnosti.³²

Ve vlastním textu nařízení Brusel I bis je uznání upraveno v jeho kapitole III oddílu 1, tj. v článcích 36–38. V článku 36 odst. 1 nařízení Brusel I bis je možné nalézt ustanovení obdobné výše uvedené proklamaci obsažené v bodě 26 jeho odůvodnění. Rozhodnutí (pravomocná či nepravomocná) vydaná v některém členském státě jsou tak v ostatních členských státech uznávána, aniž je vyžadováno zvláštní řízení. Stejně ustanovení je možné nalézt i ve stávajícím nařízení Brusel I v jeho článku 33 odst. 1. Uznání rozhodnutí tak zůstává i nadále automatické. Jak si však ukážeme dále, nařízení Brusel I bis počítá vedle možnosti domáhat se vydání rozhodnutí, že zde nejsou dány důvody k odepření uznání rozhodnutí (tj. v terminologii stávajícího nařízení Brusel I *de facto* vydání rozhodnutí, že rozhodnutí má být uznáno), nově i s možností domáhat se vydání rozhodnutí o odepření uznání. Nařízení Brusel I bis navíc rovněž relativně podrobně upravuje případy, kdy se některá ze stran rozhodnutí vydaného v jiném členském státě tzv. toliko dovolává.

Dle ustanovení článku 37 nového nařízení Brusel I bis musí strana, která se chce v jednom členském státě dovolávat rozhodnutí vydaného v jiném členském státě,³³ předložit vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro ověření jeho pravosti, a osvědčení³⁴ vystavené podle ustanovení článku 53 nařízení Brusel I bis. Z nového nařízení Brusel I bis přitom byla vypuštěna možnost nepředložení předmětného osvědčení v některých případech prominout, jak tomu je v článku 55 odst. 1 stávajícího nařízení Brusel I (ačkoliv na uvedené myslel i původní návrh Evropské komise).

³² K čemuž dle stejného bodu odůvodnění nařízení Brusel I bis údajně došlo kvůli snížení časové náročnosti a finanční nákladnosti přeshraničních sporů, tj. s ohledem na posílení volnosti pohybu soudních rozhodnutí.

³³ A to nikoliv za účelem rozhodnutí, že zde nejsou dány důvody pro odepření uznání, nebo za účelem odepření jeho uznání. Bude se tedy jednat o případy, kdy se strana chce dovolat účinku tohoto rozhodnutí, například pro doložení, že je nějaké jednání neplatné (respektive že je neplatný nějaký dokument – například kupní smlouva na nemovitost). Rovněž se s ohledem na ustanovení druhého oddílu o výkonu rozhodnutí, zejména s ohledem na článek 44, nebude jednat o případy, kdy se některá ze stran bude domáhat výkonu takového rozhodnutí.

³⁴ V případě potřeby může být po straně dovolávající se uvedeného rozhodnutí požadován též překlad nebo přepis obsahu osvědčení. Nemůže-li soud nebo orgán bez překladu samotného rozhodnutí pokračovat v řízení, může stranu dovolávající se uvedeného rozhodnutí požádat i o překlad právě samotného rozhodnutí. Překlad, respektive přepis, se v souladu s článkem 57 nařízení Brusel I bis provádí do úředního jazyka daného členského státu (respektive do jakéhokoliv jazyka orgánů Evropské unie, který daný stát označil za přijatelný ve smyslu článku 57 odst. 2 nařízení Brusel I bis. Článek 57 odst. 1 nařízení Brusel I bis upravuje i případy, kdy má daný členský stát více úředních jazyků – pak se překlad provádí do úředního jazyka nebo jednoho z úředních jazyků soudního řízení v místě, kde se strana dovolává předmětného rozhodnutí.) v souladu s jeho právem, přičemž takový překlad musí být proveden osobou oprávněnou provádět překlady v některém členském státě.

3.1 Řízení o vydání rozhodnutí, že nejsou dány důvody k odepření uznání rozhodnutí, respektive že uznání má být odepřeno

Dle článku 36 odst. 2 nařízení Brusel I bis je každá dotčená strana oprávněna v souladu s postupem stanoveným v jeho oddílu 3 pododdílu 2 nazvaném „Odepření výkonu“ (sic!) podat návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, které jsou uvedeny v článku 45 tohoto nařízení. I přes odlišné znění se v terminologii stávajícího nařízení Brusel I jedná *de facto* o návrh na vydání rozhodnutí, že rozhodnutí má být (respektive bylo automaticky) uznáno.³⁵ Ustanovení článku 36 odst. 2 nového nařízení Brusel I bis je však zapotřebí porovnat s ustanovením čl. 45 odst. 4 tohoto nařízení, na který se odvolává, dle kterého se návrh na odepření uznání podává v souladu s postupy stanovenými v pododdílu 2 nazvaném „Odepření výkonu“, a případně³⁶ i oddílu 4 nazvaném „Společná ustanovení“. To nutně vyvolává řadu teoretických nejasností.

V prvé řadě je otázkou, proč v článku 36 odst. 2 nového nařízení Brusel I bis není uveden odkaz na oddíl 4 (tj. obdobně jako v článku 33 odst. 2 stávajícího nařízení Brusel I, či dokonce již v článku 26 odst. 2 Bruselské úmluvy).³⁷ Znamená to snad, že se na uvedeném řízení dle článku 36 odst. 2 nového nařízení Brusel I bis, na základě argumentace *a contrario*, nebude aplikovat oddíl 4 „Společná ustanovení“, mimo jiné obsahující i článek 52, což by ve svém důsledku vedlo k závěru, že rozhodnutí bude moci být přezkoumáváno ve věci samé?³⁸ Dle našeho názoru se v uvedeném případě jedná toliko o nedostatek formální a nedomníváme se, že je tento rozdíl v uvedených člancích úmyslem normotvůrce. Jazykový nesoulad tak bude možné (a dle našeho názoru i nutné) překlénout s využitím právních principů a zásad, na kterých (nejen) nařízení Brusel I bis z hlediska současné právní doktríny stojí, neboť cizí rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé. Toto tvrzení podporuje i systematický výklad, když oddíl 4 nařízení Brusel I bis nese právě uváděný název „Společná ustanovení“.³⁹

Dalším řízením, které může být v souvislosti s uznáním rozhodnutí vedeno, je výše zmiňované řízení o odepření uznání iniciované povinným. V této souvislosti vyvstává otázka, zda ustanovení článku 45 odst. 4 nového nařízení Brusel I bis skutečně představuje odklon od dosavadní právní doktríny, dle které může být vedeno řízení, ve kterém je uznání uplatňováno jako věc hlavní, toliko za účelem vydání rozhodnutí, že rozhodnutí má být uznáno (respektive že nejsou dány důvody pro odepření jeho uznání).⁴⁰

³⁵ Srovnej ustanovení článku 33 odst. 2 stávajícího nařízení Brusel I. Samotný průběh řízení zahájeného na základě takového návrhu je však odlišný – viz dále.

³⁶ V anglickém znění „*where appropriate*“, čili více vystihujícím by byl překlad „kde je to vhodné“.

³⁷ Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ze dne 27. září 1968. Tato mezinárodní úmluva byla uzavřena na základě čl. 220 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství.

³⁸ Nebo že se na překlad nebo přepis vyžadovaný dle článku 47 odst. 3 nařízení Brusel I bis nepoužije úprava obsažená v jeho článku 57?

³⁹ V případě použití článku 57 nařízení Brusel I bis je z hlediska právní teorie možné argumentovat i zásadou stejného zacházení a případně též teleologickým výkladem a výkladem *per analogiam*.

⁴⁰ A to již od Bruselské úmluvy. Viz Jenard Report, Official Journal of the European Communities, ze dne 5. 3. 1979, s. No C 59/43 „*Only the party seeking recognition may make use of this simplified procedure, which was evolved solely to promote the enforcement of judgments, and hence their recognition. It would moreover be difficult to apply the procedure laid down if the party opposing recognition could also avail himself of it;*“

Dle našeho názoru je však nezbytné dospět k závěru, že skutečně ano, a to vzhledem ke znění ustanovení článku 38 písm. b) nařízení Brusel I bis. Dle tohoto ustanovení totiž soud nebo orgán, u nějž se strana dovolává rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, může řízení zčásti nebo zcela přerušit, pokud je podán návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, které jsou uvedeny v článku 45 (tj. návrh ve smyslu článku 36 odst. 2 nařízení Brusel I bis, a tedy návrh známý i stávajícímu nařízení Brusel I a Bruselské úmluvě), nebo pokud je podán návrh na vydání rozhodnutí o odepření uznání pro některý z obdobných důvodů (tj. právě postup ve smyslu článku 45 odst. 4 nařízení Brusel I bis).

3.2 Řízení, kdy se strana „toliko dovolává rozhodnutí“

Nové nařízení Brusel I bis počítá i s možností, kdy se nebude žádat o uznání, či o odepření uznání rozhodnutí, ale kdy se rozhodnutí bude strana toliko dovolávat v rámci jiného řízení. Tuto možnost upravuje nové nařízení Brusel I bis v jeho člancích 37 a 38. Je však otázkou, na jaká řízení by se měl článek 38 vlastně aplikovat.

Postupem obdobným postupu pro odepření výkonu uvedenému v kapitole III oddílu 3 pododdílu 2 nového nařízení Brusel I bis je totiž možné domáhat se vydání rozhodnutí, že zde nejsou dány důvody pro odepření uznání, stejně jako toho, že rozhodnutí uznáno být nemá. V obou těchto případech je ovšem problematická aplikace článku 38 upravujícího přerušení řízení soudem, u kterého se strana dovolává rozhodnutí. Důvodem je konkurence tohoto článku s článkem 51 upravujícím přerušení řízení soudem, u něhož byl podán návrh na odepření výkonu rozhodnutí, když tento článek by se měl na uvedená řízení použít na základě článku 36 odst. 2 a článku 45 odst. 4.

Dle článku 38 písm. a) má soud nebo orgán, u nějž se strana dovolává rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, možnost (nikoliv povinnost) řízení zčásti nebo zcela přerušit, pokud je rozhodnutí napadeno v členském státě původu, a to bez jakéhokoliv omezení. Rozumí se tím tedy i případy, kdy je rozhodnutí v členském státě původu napadeno mimořádnými opravnými prostředky.⁴¹

Z dikce prvního odstavce článku 38 nařízení Brusel I bis, dle které se „strana dovolává rozhodnutí“, potenciálně vyplývá, že se tím nerozumí případy, kdy se jedná o návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, o návrh na vydání rozhodnutí o odepření uznání a již vůbec ne o návrh na odepření výkonu rozhodnutí. První dva případy jsou podpořeny i písmenem b) článku 38 nařízení Brusel I bis, dle kterého může dojít k přerušení řízení z důvodu, že byl některý z v předchozí větě uvedených návrhů podán, což by jinak vedlo k situaci, že by měl řízení přerušovat soud kvůli řízení, které sám vede, což je logicky nesmyslné. Poslední případ je potom vyloučen kvůli existenci článku 44 a článku 51, které obsahují úpravu obdobnou té v článku 38, avšak výslovně pro řízení o odepření výkonu rozhodnutí.⁴² Článek 38 nařízení Brusel I bis by se tak měl

---

the latter will have to submit his claims in accordance with the ordinary rules of the internal law of the State in which recognition is sought.“

⁴¹ Tj. nejen řádnými, jak je tomu v případě stávajícího nařízení Brusel I a v případě článku 51 nového nařízení Brusel I bis.

⁴² Přičemž článek 51 se má, jako součást procesu podle kapitoly III oddílu 3 pododdílu 2, aplikovat i na řízení o vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání a o vydání rozhodnutí o odepření uznání.

vztahovat pouze na případy, kde by soud mohl rozhodnout o odepření uznání jako o předběžné otázce ve smyslu článku 36 odst. 3 nařízení Brusel I bis, respektive na ostatní případy, ve kterých je možné se dovolávat rozhodnutí u soudu nebo jiného orgánu (například pro doložení, že nějaké jednání bylo neplatné).

Toto zjištění však není tak jednoznačné (a jednoduché), jak se na první pohled může zdát, neboť má hned dva dalekosáhlé negativní dopady. První z nich se dotýká použití analogie – jestliže se případy, kdy se „strana dovolává rozhodnutí“ ve smyslu článku 38 nařízení Brusel I bis, nerozumí ty případy, kdy se jedná o návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, o návrh na vydání rozhodnutí o odepření uznání a již vůbec ne o návrh na odepření výkonu rozhodnutí, pak je nutné stejný závěr analogicky aplikovat i na článek 37, neboť i ten hovoří o případech, kdy se „strana dovolává rozhodnutí“. Zatímco v případě výkonu rozhodnutí nebude uvedené činit větší potíže, a to s ohledem na existenci ustanovení článku 42 nařízení Brusel I bis,⁴³ ve zbylých dvou případech je tomu zcela zjevně naopak. V těch by totiž při domáhání se vydání rozhodnutí, že zde nejsou dány důvody pro odepření uznání, respektive že má být uznání odepřeno, návrhatel nemusel předkládat vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro ověření jeho pravosti, a ani osvědčení podle článku 53 nařízení Brusel I bis.⁴⁴ Jelikož se na taková řízení má použít pododdíl 2 nazvaný „Odepření výkonu“ oddílu 3 kapitoly III nařízení Brusel I bis, pak by se v takových případech v souladu s článkem 47 odst. 3 nařízení Brusel I bis předkládalo toliko vyhotovení rozhodnutí (bez požadavku, že musí splňovat podmínky nezbytné pro ověření jeho pravosti a bez nutnosti předložit osvědčení) případně s jeho překladem nebo prepisem, přičemž soud by měl dokonce možnost požadovat předložení daného rozhodnutí po druhé straně.

Druhý ze zmíněných negativních účinků je pak dán skutečností, že se v článku 38 nehovoří toliko o řádných opravných prostředcích, jako je tomu v článku 51 nařízení Brusel I bis (který se použije pro řízení o výkonu rozhodnutí). To by znamenalo, že pokud se „strana dovolává rozhodnutí“, tj. nežádá o vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání ani o vydání rozhodnutí o odepření uznání (a ani o výkon rozhodnutí), může z pohledu právní teorie dojít k přerušení řízení i při podání mimořádného opravného prostředku v členském státě původu. Zároveň však nemůže dojít k přerušení řízení v případě, kdy k podání mimořádného (a ani řádného) opravného prostředku ve státě původu sice dosud nedošlo, ale ještě neuplynula lhůta pro jeho podání (jak to naopak v případech řádných opravných prostředků umožňuje ustanovení § 51 nařízení Brusel I bis). V případě návrhu na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání a v případě návrhu na vydání rozhodnutí o odepření uznání se přitom odkazuje na použití pododdílu 2 nazvaného „Odepření výkonu“ oddílu 3 kapitoly III nařízení Brusel I bis, a na uvedené případy se tedy použije článek 51 tohoto nařízení. Závěry v těchto dvou případech tak budou zcela opačné. Toto rozlišování přitom nemá žádné objektivní opodstatnění – naopak se jeví zcela nelogické, aby v případě

⁴³ A z uvedeného tak naopak jednoznačně vyplývá, že se na řízení o výkonu rozhodnutí rovněž nemá použít ani článek 37 nařízení Brusel I bis.

⁴⁴ Což by však, nebýt „výjimky“ v článku 37 nařízení Brusel I bis, bylo v souladu s požadavkem článku 53 odst. 2 stávajícího nařízení Brusel I.

podání mimořádného opravného prostředku v řízení, ve kterém je uznání rozhodnutí pouze předběžnou otázkou, bylo možné řízení přerušit, ale v případě, kdy je uznání rozhodnutí samotným meritem věci, toto možné nebylo.

3.3 Důvody pro odepření uznání rozhodnutí

Důvody pro odepření uznání jsou upraveny výlučně v článku 45 nařízení Brusel I bis. Tyto důvody jsou přitom relevantní i pro řízení dle článku 36, dle kterého může každá dotčená strana podat návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, i v případě návrhu na odepření výkonu rozhodnutí ve smyslu kapitoly III oddílu 3 pododdílu 2 nařízení Brusel I bis.⁴⁵

Ustanovení článku 45 odst. 1 písm. a) až d) nového nařízení Brusel I bis jsou přitom téměř identická s ustanoveními článku 34 stávajícího nařízení Brusel I a ostatní ustanovení článku 45 nového nařízení Brusel I bis, s výjimkou čtvrtého odstavce, mají téměř identický odraz v článku 35 stávajícího nařízení Brusel I. Vzhledem ke sledování cíle dosažení volného pohybu (nejen) soudních rozhodnutí je nutné tyto důvody opět vnímat pouze jako výjimky z režimu automatického uznávání, a je proto nutné vykládat je v souladu se stávající právní doktrínou spíše restriktivně.⁴⁶

Uznání rozhodnutí lze na návrh strany odepřít v případě, že by takové uznání bylo v rozporu s veřejným pořádkem⁴⁷ členského státu, ve kterém se žádá o uznání rozhodnutí,⁴⁸ přičemž se musí jednat o rozpor zjevný.⁴⁹ Výhradu veřejného pořádku přitom v souladu s článkem 45 odst. 3 nového nařízení Brusel I bis (které odpovídá článku 35 odst. 3 stávajícího nařízení Brusel I) nelze uplatnit v případě porušení pravidel pro určení pravomoci/příslušnosti.

Odepřít uznání je dále možné v případě, kdy bylo uznávané rozhodnutí vydáno v nepřítomnosti žalovaného, jestliže mu nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu⁵⁰ a takovým způsobem, který by mu umožnil přípravu obhajoby.⁵¹ To neplatí v případě, že žalovaný nevyužil žádný (sic!) opravný prostředek proti uznávanému rozhodnutí, i když k tomu měl příležitost. Zmiňovaná příležitost je přitom relevantní z právního hlediska, nikoliv z hlediska faktického.⁵²

⁴⁵ K výkonu rozhodnutí a k návrhu na odepření výkonu rozhodnutí viz následující část tohoto příspěvku.

⁴⁶ VAŠKE, V., op. cit., s. 43. Viz též rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 6. 1994, C-414/92, ve věci *Solo Kleinmotoren GmbH. v. Emilio Boch*.

⁴⁷ Přičemž se bude jednat zejména o veřejný pořádek procesní. K veřejnému pořádku a způsobu jeho zkoumání viz např. KAPITÁN, Zdeněk. *Teorie veřejného pořádku a kritéria jeho použití. Časopis pro právní vědu a praxi*. I. část v č. 3. 2004, s. 214 nn. a II. část v č. 4, 2004, s. 302 nn.

⁴⁸ Dále i jen „státu uznání“.

⁴⁹ Viz GRINTEN, op. cit., s. 74.

⁵⁰ Zda byl časový předstih dostatečný, přitom může posoudit i soud uznání. Dostatečnost by se však měla posuzovat z pohledu soudu, který uznávané rozhodnutí vydal.

⁵¹ K tzv. nepravdelnostem v řízení viz např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda – TÝČ, Vladimír. *Evropský justiční prostor (v civilních otázkách)*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 309.

⁵² Právě tento důvod je jedním z projevů ochrany práva žalovaného na obranu, jehož posílení bylo rovněž vyzdvihováno Evropskou komisí jako jeden z hlavních cílů nového nařízení Brusel I bis. Požadavek na využití opravných prostředků byl převzat ze stávajícího nařízení Brusel I, jež se však liší od znění Bruselské úmluvy, která tento požadavek, a to ani na využití toliko řádných opravných prostředků, neznala.

Poslední dva důvody, obdobné důvodům z článku 34 stávajícího nařízení Brusel I, představují překážky *res iudicata*, i když v případě článku 45 odst. 1 písm. c) se jedná spíše o *quasi* překážku *res iudicata*. Dle tohoto ustanovení se totiž rozhodnutí neuzná tehdy, je-li neslučitelné s jiným rozhodnutím mezi týmiž stranami vydaným ve státě uznání. Nejedná se tedy o klasickou překážku *res iudicata*, neboť se nemusí jednat o rozhodnutí o tomtéž nároku a ani není podmínkou, že „kolidující“ rozhodnutí bylo vydáno dříve než rozhodnutí, jehož uznání je napadáno.

Skutečnou překážku *res iudicata* přestavuje až důvod k odepření uznání uvedený v článku 45 odst. 1 písm. d) nařízení Brusel I bis. Je jím případ, kdy je rozhodnutí, jehož uznání je napadáno, neslučitelné s jiným dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi (sic!) v řízení mezi týmiž stranami a v téže věci, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro jeho uznání⁵³ ve státě uznání. Nemůže se tedy jednat o rozhodnutí vydané ve státě uznání, jak je tomu v předchozím případě. Může se nicméně výslovně jednat i o rozhodnutí ze třetí země. Rozhodnutí přitom musí být výslovně dřívější a nejen mezi týmiž stranami, ale i v téže věci.

Článek 45 odst. 1 písm. e) jako poslední důvod pro odepření uznání rozhodnutí upravuje případy, kdy nebyla respektována některá ustanovení z kapitoly II nařízení Brusel I bis.⁵⁴ Rozhodnutí se tak neuzná, byl-li porušen oddíl 3, 4 nebo 5 kapitoly II nařízení Brusel I bis, tj. oddíly o pravomoci (příslušnosti) ve věcech pojištění, spotřebitelských smluv či individuálních pracovních smluv. Avšak oproti stávajícímu nařízení Brusel I se tento důvod výslovně uplatní pouze v případě, že je žalovanou stranou pojistník, pojištěný, osoba oprávněná z pojistné smlouvy, poškozený, spotřebitel nebo zaměstnanec, což je projevem ochrany (toliko) slabší smluvní strany.⁵⁵ Rozhodnutí se dále rovněž neuzná v případě, že byl porušen oddíl 6 kapitoly II nařízení Brusel I bis, tj. pokud byla porušena ustanovení čl. 24 upravující výlučnou pravomoc. Při posuzování těchto otázek je přitom soud dle článku 45 odst. 2 nařízení Brusel I bis (stejně jako ve stávajícím nařízení Brusel I) vázán zjištěným skutkovým stavem, na němž soud původu založil svou pravomoc. Oproti stávajícímu nařízení Brusel I tak byla ochrana výslovně rozšířena i na individuální pracovní smlouvy, což je z hlediska právní teorie vítanou změnou oproti stávajícímu nařízení Brusel I, kde tyto bez relevantních a objektivních důvodů chráněny při (ne)uznání rozhodnutí nebyly.

⁵³ Což nutně neznamená, že takové rozhodnutí musí být v právní moci.

⁵⁴ Původní návrh Evropské komise například uvedenou ochranu při nerespektování předmětných oddílů na ochranu slabších smluvních stran neupravoval, na co již bylo kriticky poukázáno v té době. Srovnej např. KOVÁČOVÁ, L. – KRÁLÍČEK, J. Uznání a výkon rozhodnutí ve světle probíhající revize nařízení Brusel I. In: E. Žatecká – L. Kováčová – J. Horecký – V. Vomáčka. *COFOLA 2011: The Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, od s. 504–515, 12 s.

⁵⁵ Výjimka se již nevztahuje na některé vztahy z dohod, jimiž se členské státy zavázaly před vstupem stávajícího nařízení Brusel I v platnost neuznávat podle čl. 59 Bruselské úmluvy rozhodnutí vydaná v jiných smluvních státech uvedené úmluvy proti žalovaným s bydlištěm nebo obvyklým pobytem na území třetí země, pokud by v případě stanoveném v článku 4 Bruselské úmluvy takové rozhodnutí mohlo být vydáno pouze na základě pravomoci / příslušnosti uvedené v čl. 3 pododstavci 2 uvedené úmluvy. Je tomu tak mimo jiné i v souladu s bodem 27 odůvodnění k nařízení Brusel I bis, dle kterého by s ohledem na volný pohyb rozhodnutí měla být rozhodnutí vydaná v některém členském státě uznána a vykonána v jiném členském státě, i když jsou vydána proti osobě, jež nemá bydliště v některém členském státě.

Obecná pravidla uplatnitelná při posuzování důvodů k odepření uznání je možné nalézt i v ustanoveních článku 45 odst. 3 a článku 52 nařízení Brusel I bis, dle kterých, aniž je dotčeno ustanovení článku 45 odst. 1 písm. e), nesmí být pravomoc soudu původu rozhodnutí, jehož uznání je napadáno, přezkoumávána. Přezkum takového rozhodnutí ve věci samé je dle druhého z uvedených článků výslovně zapovězen v jakémkoliv případě.⁵⁶

3.4 Dílčí závěr

Uznání rozhodnutí je v novém nařízení Brusel I bis stále automatické. Z hlediska právní teorie je však negativně vnímanou novinkou možnost povinného podat návrh na výslovné odepření uznání rozhodnutí, kdy tento krok, s ohledem na výše uvedené, může vést k obstrukcím ze strany povinného, a tedy i k prodlužování jednotlivých řízení a ke zvyšování souvisejících nákladů. Zcela vyjasněna není ani existence a aplikace článků 37 a 38 nového nařízení Brusel I bis, tj. případy, kdy se strana tzv. toliko dovolává rozhodnutí. Důvody pro odepření uznání rozhodnutí obsažené v novém nařízení Brusel I bis se přitom víceméně neliší od důvodů obsažených ve stávajícím nařízení Brusel I.⁵⁷

4. VÝKON ROZHODNUTÍ

Výkon rozhodnutí vydaného v jiném státě, tj. z hlediska právní teorie poslední krok řízení vedeného za účelem přinutit osobu splnit povinnost, kterou mu ukládá toto cizí rozhodnutí a kterou dobrovolně ve stanovené lhůtě sama nesplnila,⁵⁸ může být v obecné rovině z pohledu mezinárodního práva soukromého a procesního nařízen tehdy, pokud bylo předmětné cizí rozhodnutí v tuzemsku uznáno a, v některých případech, pokud bylo toto cizí rozhodnutí v tuzemsku prohlášeno takzvaně za vykonatelné (*exequatur*).

V novém nařízení Brusel I bis právě tato výše uvedená druhá podmínka pro nařízení výkonu rozhodnutí, tj. podmínka prohlášení cizího rozhodnutí za vykonatelné (*exequatur*), již není na rozdíl od stávajícího nařízení Brusel I zapotřebí. K tomu bylo přistoupeno za účelem snížení časové náročnosti a finanční nákladnosti přeshraničních sporů. Dle článku 39 nařízení Brusel I bis jsou tak, na rozdíl od stávajícího nařízení Brusel I, rozhodnutí vydaná v některém členském státě, která jsou v tomto členském státě vykonatelná, automaticky vykonatelná též v jiných členských státech.⁵⁹

⁵⁶ Zde ovšem srovnej výše uvedený rozpor mezi zněním ustanovení článku 36 odst. 2 a článku 45 odst. 4 nařízení Brusel I bis.

⁵⁷ K nemožnosti rozlišování důvodů pro odepření uznání a zrušení prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*) již ve smyslu stávajícího nařízení Brusel I viz např. LABORINA, Michael D. – PATE, Richard L. The Status of Recognition and Enforcement of Judgments in the European Union. *Contemporary Readings in Law and Social Justice* [online]. 2011, roč. 3, č. 2 [2013-03-06], s. 12–13. Dostupné z HeinOnline: <<http://heinonline.org>>.

⁵⁸ KUČERA, op. cit., s. 410.

⁵⁹ Omezení známé již stávajícímu nařízení Brusel I je obsaženo v článku 55 nového nařízení Brusel I bis, dle kterého jsou rozhodnutí o zaplacení penále vykonatelná pouze tehdy, jestliže byla výše penále s konečnou platností stanovena soudem původu. K automatické vykonatelnosti srovnej též např. HESS, Burkhard. The Brussels I Regulation: Recent Case Law of the Court of Justice and the Commission's Proposed Recast. *Common Market Law Review* [online]. 2012, roč. 49, č. 6 [2013-03-06], s. 1101. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com>>.

Strana, jež bude chtít nechat vykonat rozhodnutí vydané v některém členském státě tak již nebude podávat návrh na prohlášení vykonatelnosti, ale již pouze přímo návrh na výkon rozhodnutí, přičemž toliko v odůvodnění rozhodnutí soudu (bude-li v daném státě vydáváno)⁶⁰ bude uvedeno, že toto rozhodnutí bylo uznáno v souladu s článkem 36 odst. 1 nařízení Brusel I bis a je vykonatelné v souladu s článkem 39 nařízení Brusel I bis.

Nelze nicméně přehlédnout, že v současném nařízení Brusel I je sice nutné navrhnout prohlášení vykonatelnosti, ale k tomu může strana přistoupit spolu s návrhem na prohlášení výkonu.⁶¹ A jestliže důvody pro zamítnutí či zrušení prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí ve smyslu stávajícího nařízení Brusel I budou shledány shodnými s důvody pro odepření výkonu rozhodnutí uvedenými v novém nařízení Brusel I bis, pak se jedná o změnu toliko kosmetickou. Výše uvedených cílů by pak bylo možné dosáhnout pouze stanovením kratších lhůt pro podání opravných prostředků a snížením jejich počtu.⁶²

Rovněž nelze přehlédnout skutečnost, že nutnost prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*) zásadně nebyla známa ani zákonu č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.⁶³ Ačkoliv se tak na první pohled jedná o „revoluční“ změnu, v případě českých předpisů se nejedná vysloveně o krok vpřed.⁶⁴

4.1 Řízení o výkonu rozhodnutí

Stejně jako v případě řízení o prohlášení vykonatelnosti ve smyslu stávajícího nařízení Brusel I se v případě výkonu rozhodnutí ve smyslu nového nařízení Brusel I bis v článku 41 odst. 1 stanoví, že s výjimkami uvedenými v jeho kapitole III oddílu 2 se řízení o výkonu rozhodnutí vydaného v jiném členském státě řídí právem státu, ve kterém je jeho výkon navrhován.⁶⁵ Výslovně je toto ustanovení doplněno konstatováním, že rozhodnutí vydané v některém členském státě, které je vykonatelné ve státě výkonu,⁶⁶ se v něm vykoná za stejných podmínek jako rozhodnutí v něm vydané. Dle článku 40 tak vykonatelné rozhodnutí umožňuje ze zákona použít zajišťovací opatření stanovená právem státu výkonu.

Při návrhu na výkon rozhodnutí v některém členském státě se neuplatní (obecně) ustanovení článku 37 nařízení Brusel I bis, stanovící jaké formální náležitosti musí

⁶⁰ K tomu srovnej novelizované znění zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, s účinností od 1. 1. 2013, zejména ustanovení § 43a odst. 5 a ustanovení § 44. Informace o automatickém uznání a vykonatelnosti rozhodnutí by dle našeho názoru nicméně měly být obsaženy jak v opatření soudu (a to i přes to, že se nejedná o rozhodnutí), tak ve vyrozumění exekutora o zahájení exekuce.

⁶¹ Viz též ustanovení § 68c zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

⁶² K tomu viz dále v textu.

⁶³ Srovnej např. KAPITÁN, Z., op. cit., s. 242.

⁶⁴ Srovnej též PAUKNEROVÁ, Monika. Mezinárodní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. *Právní rozhledy*. 2004, roč. 20, č. 9, s. 338; BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zavedení tzv. *exaquetur* do českého právního řádu. *Právní zpravodaj*. 2004, č. 5, s. 16–17.

⁶⁵ Dále i jen „státu výkonu“.

⁶⁶ Zde se dle našeho názoru jedná o nekoncepční řešení. Jestliže je v souladu s článkem 39 nařízení Brusel I bis rozhodnutí vydané v některém členském státě, které je v tomto státě vykonatelné, vykonatelná v jiném členském státě, aniž je vyžadováno prohlášení vykonatelnosti, bylo by koncepčnější v článku 41 odst. 1 nařízení Brusel I bis spíše uvést „které je ve státě původu vykonatelné“.

navrhovatel splnit, zejména jaké dokumenty musí předložit, dovolává-li se rozhodnutí,⁶⁷ ale speciální ustanovení ve vztahu k řízení o výkonu rozhodnutí, tj. článek 42. Dle tohoto ustanovení musí strana navrhuující výkon rozhodnutí vydaného v jiném členském státě předložit orgánu příslušnému pro výkon vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro ověření jeho pravosti a, na rozdíl od „obecného“ článku 37, osvědčení vydané podle článku 53 osvědčující, že rozhodnutí je vykonatelné, a obsahující výtah rozhodnutí a případně příslušné informace o nahrazovaných nákladech řízení a výpočet úroků.⁶⁸

Pokud je podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, doručí se povinnému zmiňované osvědčení ve smyslu článku 53 nařízení Brusel I bis ještě před přijetím prvního opatření v rámci výkonu rozhodnutí. Rozhodnutí se spolu s tímto osvědčením doručí povinnému tehdy, nebylo-li mu doručeno již dříve.

Pokud jsou splněny v nařízení Brusel I bis uvedené formální požadavky, soud nařídí výkon rozhodnutí (respektive je možné přistoupit přímo k výkonu rozhodnutí v případech, kdy k nařízení výkonu rozhodnutí soudem v daném státě nedochází). V této fázi tak nejsou přezkoumávány důvody pro odepření uznání rozhodnutí, ani důvody pro odepření výkonu rozhodnutí (pokud se nejedná o důvody obsažené v národním právu státu, ve kterém se o výkon rozhodnutí žádá) – tato fáze tak v režimu stávajícího nařízení Brusel I odpovídá řízení o prohlášení vykonatelnosti bez možnosti přezkoumat důvody k zamítnutí prohlášení vykonatelnosti. Jestliže má však povinný za to, že existují důvody pro odepření výkonu rozhodnutí, může v souladu s článkem 46 nařízení Brusel I bis navrhnout, aby byl výkon rozhodnutí odepřen.⁶⁹

4.2 Řízení o odepření výkonu rozhodnutí

K přezkumu důvodů uvedených v nařízení Brusel I bis pro odepření výkonu rozhodnutí může dojít pouze na návrh povinného ve smyslu článku 46 nařízení Brusel I bis. Soudem příslušným k rozhodování o odepření výkonu rozhodnutí je soud, který daný členský stát nahlásil Evropské komisi. Soud v souladu s článkem 47 odst. 2 nařízení Brusel I bis postupuje podle svého práva s výjimkami stanovenými nařízením. Tato fáze přitom odpovídá v režimu stávajícího nařízení Brusel I řízení o opravném prostředku, ve kterém je rovněž možné přezkoumat důvody (k zamítnutí prohlášení vykonatelnosti).

⁶⁷ K tomu viz výklad výše.

⁶⁸ Stejně jako v případě článku 37 nařízení Brusel I bis může orgán příslušný pro výkon v případě potřeby po navrhovateli požadovat předložení překladu nebo přepisu obsahu osvědčení, a nemůže-li bez překladu nebo přepisu samotného rozhodnutí pokračovat v řízení, může požadovat i překlad nebo přepis tohoto rozhodnutí. Pokud rozhodnutí, jehož výkon je navrhován, nařizuje předběžné nebo zajišťovací opatření, pak navrhovatel místo uvedeného osvědčení dokládá osvědčení obsahující popis opatření a osvědčující, že soud měl pravomoc rozhodnout ve věci samé, a že je rozhodnutí vykonatelné v členském státě původu (případně též s uvedením, za jakých podmínek) a navrhovatel musí rovněž doložit doklad o doručení rozhodnutí, pokud je opatření nařizováno bez předvolání žalovaného k soudu.

⁶⁹ Dle našeho názoru sice není vyloučeno, aby povinný podal v souladu s článkem 45 odst. 4 nařízení Brusel I bis i návrh na odepření uznání rozhodnutí, kdy rozhodnutí v takové věci nemá působnost pouze v dané věci a *inter partes*, a až následně by se domáhal odepření výkonu rozhodnutí, které již působnost toliko *inter partes* má. Takový postup by však zásadně vždy, krom výjimečných případů, postrádal logiku. Je proto možné konstatovat, že zásadně (sic!) může povinný podat návrh toliko na odepření výkonu rozhodnutí, a nikoliv na odepření uznání rozhodnutí.

Dle nařízení Brusel I bis má návrhovač primárně předložit soudu vyhotovení rozhodnutí (bez jakékoliv bližší konkretizace, jak je tomu naopak v ostatních výše uvedených případech) a případně překlad nebo přepis takového rozhodnutí. Soud může od požadavku na předložení takových listin upustit v případě, má-li je již k dispozici nebo má-li za to, že je nevhodné je po povinném požadovat – v takovém případě je soud může požadovat po druhé straně.

Ačkoliv je hlavním cílem nového nařízení Brusel I bis údajně též zrychlení procesu uznávání a výkonu rozhodnutí, není lhůta, ve které je možné návrh na odepření výkonu rozhodnutí dle článku 46 podat, v tomto nařízení vůbec upravena. To samé platí obdobně i o lhůtě pro rozhodnutí soudu o návrhu na odepření výkonu rozhodnutí, když je v článku 48 pouze uvedeno, že má daný soud rozhodnout „neprodleně“.

Proti rozhodnutí o návrhu na odepření výkonu rozhodnutí pak může kterákoliv strana podat opravný prostředek, přičemž opět není stanoveno, v jaké lhůtě tak může učinit. Soudem příslušným k rozhodování o opravném prostředku proti rozhodnutí o odepření výkonu rozhodnutí je opět soud, který daný členský stát nahlásil Evropské komisi.⁷⁰ Tato další fáze odpovídá v režimu stávajícího nařízení Brusel I řízení o posledním možném opravném prostředku.

Na rozdíl od řízení o prohlášení vykonatelnosti ve smyslu stávajícího nařízení Brusel I je možné v rámci nového nařízení Brusel I bis rozhodnutí o opravném prostředku proti rozhodnutí o návrhu na odepření výkonu napadnout ještě dalším opravným prostředkem (sic!), jestliže byl tento další opravný prostředek nhlášen Evropské komisi daným členským státem. Opravné prostředky jsou tak v novém nařízení Brusel I bis *de facto* trojí (oproti dvěma ve stávajícím nařízení Brusel I – viz výše).⁷¹

Je-li podán návrh na odepření výkonu rozhodnutí vydaného v jiném členském státě ve smyslu článku 46 nařízení Brusel I bis, může soud výkonu ve smyslu článku 44 nového nařízení Brusel I bis omezit výkon rozhodnutí toliko na zajišťovací opatření, podmínit výkon rozhodnutí složením jistoty, kterou sám stanoví nebo přerušit řízení, a to i jen zčásti. Pokud však dojde k odložení vykonatelnosti rozhodnutí v členském státě původu rozhodnutí, je příslušný orgán v členském státě výkonu takového rozhodnutí na návrh osoby, vůči níž je výkon navrhován, přerušit řízení o výkonu povinen. Samotné řízení o odepření výkonu rozhodnutí, zahájené na návrh povinného dle článku 46 nařízení Brusel I bis,⁷² může soud dle článku 51 přerušit i bez návrhu (na rozdíl od obdobné možnosti soudu obsažené ve stávajícím nařízení Brusel I). Tuto možnost má v případě, že je ve státě původu rozhodnutí proti tomuto rozhodnutí podán řádný (sic!) opravný prostředek, nebo jestliže lhůta pro jeho podání ještě neuplynula. Ve druhém případě má soud rovněž možnost určit lhůtu, ve které má povinný takový řádný opravný prostředek podat.

⁷⁰ Zde je vhodné zmínit, že seznam daných soudů v jednotlivých členských státech již netvoří přílohu k nařízení, ale Evropská komise jej má „vhodným způsobem zpřístupnit veřejnosti“, a to zejména za pomoci Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci.

⁷¹ Návrh na odepření výkonu rozhodnutí ve smyslu článku 46 nového nařízení Brusel I bis, kdy je poprvé možné přezkoumat důvody k odepření výkonu (uznání) rozhodnutí, odpovídá právě opravnému prostředku ve smyslu článku 43 stávajícího nařízení Brusel I.

⁷² Stejně jako řízení o opravném prostředku ve smyslu článku 49 i článku 50 nařízení Brusel I bis.

4.3 Důvody pro odepření výkonu rozhodnutí

Jelikož se řízení o výkonu rozhodnutí, stejně jako postup pro odepření výkonu rozhodnutí, řídí právem státu výkonu, je pochopitelné, že se i důvody pro odepření nebo odložení výkonu takového rozhodnutí budou z hlediska právní teorie určovat podle práva takového státu, tj. státu, ve kterém se o výkon takového rozhodnutí žádá. V souladu s článkem 41 odst. 2 nařízení Brusel I bis však je možné takové důvody pro odepření nebo odložení výkonu podle práva členského státu, v němž se žádá o výkon rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, uplatnit pouze tehdy, nejsou-li neslučitelné s důvody uvedenými v článku 45, tj. s důvody pro odepření uznání rozhodnutí.⁷³ Právě důvody pro odepření uznání (sic!) rozhodnutí, uvedené v článku 45 nařízení Brusel I bis, jsou tak hlavními důvody pro odepření výkonu rozhodnutí.⁷⁴

4.4 Dílčí závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že důvody pro odepření výkonu rozhodnutí jsou v nařízení Brusel I bis víceméně totožné s důvody pro odepření uznání rozhodnutí. Předmětné důvody se tak převážně nijak neliší od důvodů pro odepření uznání (a tedy i zrušení vykonatelnosti) obsažených ve stávajícím nařízení Brusel I. V nařízení Brusel I bis navíc, i přes formální změnu v názvu jednotlivých řízení, nedošlo k výraznému posunu směrem k rychlejšímu a méně nákladnému řízení.⁷⁵ Právě naopak – absence konkrétních lhůt⁷⁶ upravených přímo nařízením Brusel I bis pro jednotlivé úkony totiž může vést k výrazně pomalejšímu řízení (a tím i nákladnějšímu), než je tomu v případech stávajícího nařízení Brusel I – a to i zejména díky skutečnosti, že seznam důvodů pro podání opravných prostředků (kterých je v novém nařízení Brusel I bis přípustných dokonce více) je s ohledem na článek 41 nařízení Brusel I bis⁷⁷ oproti stávajícímu nařízení Brusel I širší.⁷⁸

Ačkoliv tak po formální stránce sice došlo ke zrušení jedné fáze řízení, a to nutnosti prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*), proklamovaného cíle zřejmě nebylo (a za dané úpravy zjevně ani nebude) dosaženo.⁷⁹

⁷³ Viz výše.

⁷⁴ Viz článek 46 nařízení Brusel I bis.

⁷⁵ Srovnej BAUMGARTNER, Samuel P. Changes in the European Union's Regime of Recognizing and Enforcing Foreign Judgments and Transnational Litigation in the United States. *Southwestern Journal of International Law* [online]. 2011, roč. 18, č. 1 [2013-03-05], s. 583–384. Dostupné z HeinOnline: <<http://heinonline.org>>. „The first of these, the abolition of the declaration of enforceability sounds like a bolder move than it really is.“

⁷⁶ K tlaku na stanovení konkrétních lhůt srovnej Opinion of the European Economic and Social Committee on the ‘Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters’ COM(2010) 748 final – 2010/0383 (COD) (dostupný z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011AE0795:EN:NOT>>). „The maximum duration should be more precise, in order to avoid unjustified delays or delays which would be damaging for parties involved.“

Stanovení konkrétních lhůt přitom bylo zakotveno na mnoha místech v původním návrhu Evropské komise nového nařízení Brusel I bis a koneckonců je obsahuje právě i stávající nařízení Brusel I.

⁷⁷ I s ohledem na bod č. 30 odůvodnění nařízení Brusel I bis.

⁷⁸ Je sice pravdou, že i ve stávajícím nařízení Brusel I bylo možné podat po prohlášení rozhodnutí za vykonatelné odvolání proti výkonu rozhodnutí a návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, avšak tyto důvody byly odlišné od důvodů pro odepření uznání rozhodnutí. Navíc tyto prostředky povinného byly omezeny konkrétními lhůtami, což v rámci nového nařízení Brusel I bis již nejsou.

ZÁVĚR

Aby mohlo být z hlediska stávající právní doktríny rozhodnutí vydané v některém členském státě v režimu nového nařízení Brusel I bis vykonáno v členském státě jiném, musí být nejprve v tomto jiném členském státě uznáno. Rozhodnutí vydané v některém členském státě je přitom v jiných členských státech při použití nového nařízení Brusel I bis uznáváno v podstatě automaticky. Tak tomu však je již i dle stávajícího nařízení Brusel I. Změnu oproti stávajícímu nařízení Brusel I nicméně představuje možnost stran (zejména povinného) domáhat se vydání rozhodnutí o odepření uznání. Povinný díky tomu v novém nařízení Brusel I bis disponuje nástrojem k preventivnímu úderu, byť by jej činil pouze například za účelem získání dodatečného času. To tudíž představuje spíše částečné ztížení požadovaného jednoduššího, méně nákladného a více automatizovaného pohybu (nejen) soudních rozhodnutí. Důvody pro odepření uznání rozhodnutí jsou přitom téměř identické s obdobnými důvody upravenými ve stávajícím nařízení Brusel I. Ani v této souvislosti tak nelze hovořit o změně, která by v režimu nového nařízení Brusel I bis umožňovala dosažení výše tvrzeného cíle.

Významnou a proklamovanou změnu v novém nařízení Brusel I bis oproti stávajícímu nařízení Brusel I má představovat možnost oprávněného nechat vykonat vydané rozhodnutí bez toho, aby muselo být nejprve ve státě výkonu prohlášeno za vykonatelné (*exequatur*). Nelze nicméně přehlédnout skutečnost, že ve stávajícím nařízení Brusel I má oprávněný možnost spojit návrh na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí (*exequatur*) s návrhem na prohlášení jeho výkonu. Důvody pro zamítnutí či zrušení prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí (*exequatur*) ve smyslu stávajícího nařízení Brusel I jsou přitom v podstatě identické s důvody pro odepření výkonu rozhodnutí ve smyslu nového nařízení Brusel I bis, jak je uvedeno již výše. V podstatě tedy došlo pouze k nahrazení jednoho (ve stávajícím nařízení Brusel I upraveného) postupu postupem jiným (upraveným v novém nařízení Brusel I bis). A jelikož tento nový postup připouští větší počet opravných prostředků, a jelikož pro jejich využití nejsou stanoveny žádné konkrétní lhůty a ani nejsou upraveny lhůty, ve kterých by měl soud o těchto opravných prostředcích rozhodnout, jeví se úprava obsažená v novém nařízení Brusel I bis spíše pomalejší, a proto i nákladnější, než je tomu v případě stávajícího nařízení Brusel I. Tudíž i zrušení nutnosti prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí (*exequatur*) v podobě, v jaké bylo provedeno, tak zřejmě ve svém konečném důsledku představuje spíše částečné ztížení požadovaného jednoduššího, méně nákladného a více automatizovaného pohybu soudních rozhodnutí. To je navíc akcentováno větším důrazem nového nařízení Brusel I bis na formální podmínky pro uznání a výkon rozhodnutí.

V předmětné oblasti uznání a výkonu rozhodnutí nové nařízení Brusel I bis rovněž obsahuje další dílčí nedostatky, které by mohly vést k různým problémům při jeho interpretaci a aplikaci. Lze se nicméně domnívat, že je bude možné za použití vhodných metod eliminovat. Nelze však zcela vyloučit, že snahy o jejich zneužití existovat budou.

⁷⁹ K očekáváním z revize viz např. ZAHARIA, Alexandrina. Considerations on Revising the Council Regulation (EC) No 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters. *Acta Universitatis Danubius: Juridica* [online]. 2009, roč. 5, č. 1 [2013-03-05], s. 154–160. Dostupné z HeinOnline: <<http://heinonline.org>> či např. LABORINA, PATE, op. cit., s. 17–18.

Ačkoliv je tedy sice možné považovat za značně pozitivní, že od řady původních návrhů na změnu stávajícího nařízení Brusel I bylo nakonec upuštěno (nicméně je pak otázkou, zda bylo skutečně nutné „přijímat“ nové nařízení pod novým číslem), ani schválené nové nařízení Brusel I bis nelze považovat za ideální. Z pohledu procesu uznání a výkonu rozhodnutí je tomu tak zejména proto, že i přes řadu učiněných prohlášení přijaté změny povedou spíše ke ztížení jednoduššího, méně nákladného a více automatizovaného pohybu soudních rozhodnutí, a to i přesto, že došlo (z formálního hlediska) ke zrušení nutnosti prohlášení rozhodnutí za vykonatelné (*exequatur*). Hlavního cíle sledovaného revizí nařízení Brusel I tak dle našeho názoru nebylo (a za dané úpravy zjevně ani nebude) dosaženo.

Mgr. Lucia Hudecová

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Mgr. Jaroslav Králíček

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Lucia Hudecová – Jaroslav Králíček

Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in the European Judicial Area Alias What Is New in the New Brussels I bis Regulation

Abstract: The Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters shall since 10 January 2015 replace the existing Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, known as the Brussels I regulation. Except the well-known rules for determining jurisdiction the Brussels I regulation also contains rules regulating the process of recognition and enforcement of foreign judgments. The Brussels I regulation is one of the most important legal instrument of the European Union in the area of judicial cooperation in civil and commercial matters, and therefore also in the field of recognition and enforcement of foreign judgments. However, the new regulation shall to even a greater extent enable simpler, cheaper and more automated movement of (but not only) judgments. This objective shall be in particular achieved by the abolishment of the controversial need for the declaration of enforceability (exequatur). This paper analyses the process of recognition and enforcement of judgments in the new regulation, for this purpose referred to as the Brussels I bis regulation, and highlights the most important changes compared to the process of recognition and enforcement of judgments in the existing Brussels I regulation. The emphasis is placed on the verification of the European Commission assumption, according to which the new Brussels I bis regulation shall in the future enable, in comparison to the existing Brussels I regulation, even simpler, cheaper and more automated movement of (but not only) judgments.

Key words: new Brussels I regulation, revision, Brussels I bis, recognition, enforceability, exequatur, enforcement